

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет технологій та дизайну

**ПРОГРАМА
ВСТУПНОГО ІСПИТУ**

зі спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
(денна, вечірня та заочна форми здобуття вищої освіти)

освітньо-наукова програма «Фінанси, банківська справа та страхування»

**на здобуття ступеня доктора філософії
на 2025 р.**

РЕКОМЕНДОВАНО
вченою радою факультету
управління та бізнес-дизайну
від 18 березня 2025 р.
Протокол № 10

Декан ФУБД

Мар'яна ШКОДА

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри фінансів та бізнес-консалтингу
від 12 березня 2025 р.
Протокол № 9

Завідувач кафедри фінансів та БК

Ірина ТАРАСЕНКО

Київ 2025

ВСТУП

Мета вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок – це визначення фактичної відповідності рівня підготовки випускників ЗВО вимогам наукової підготовки за обраним фахом. Вступ до аспірантури за спеціальністю D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок здійснюється на засадах вступних іспитів на загальних підставах, передбачених чинним законодавством на момент проведення вступних випробувань. Для спеціальності D2 Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок вступні іспити до аспірантури проводяться після завершення навчання та здобуття освітнього ступеня «магістр».

Вступний іспит проводиться у комбінованій формі (письмова та усна). Складається з трьох теоретичних питань (письмова) та співбесіди. На надання письмової відповіді вступнику відводиться 2 години.

ОПИС ОСНОВНИХ РОЗДІЛІВ ТА ЇХ КОРОТКИЙ ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1. Фінанси

Предмет та категорії фінансової науки. Генезис та еволюція фінансів. Фінансове право і фінансова політика. Бюджет. Бюджетна система. Бюджетний дефіцит. Державний кредит. Місцеві фінанси. Соціальні позабюджетні фонди. Фінанси домогосподарств. Фінанси суб'єктів господарювання. Міжнародні фінанси.

РОЗДІЛ 2. Банківська справа.

Теоретичні основи функціонування банківської системи. Організація і функціонування провідних банківських систем зарубіжних країн. Статус та основні напрями діяльності центральних банків. Національний банк України та його функції. Банки як суб'єкти господарювання. Операції комерційних банків. Регулювання діяльності банків та банківський нагляд. Діяльність банківських об'єднань.

РОЗДІЛ 3. Страхування

Сутність, принципи і роль страхування. Класифікація страхування. Страхові ризики та їх оцінка. Страховий ринок. Страхова організація. Державне регулювання страхової діяльності. Особисте страхування. Майнове страхування. Страхування відповідальності. Перестраховування і співстрахування. Доходи, витрати і прибуток страховика. Фінансова надійність страхової компанії.

РОЗДІЛ 4. Фондовий ринок

Сутність, структура, функції, закономірності виникнення і функціонування ринку цінних паперів. Ринок акцій. Ринок облігацій. Ринок векселів. Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів. Учасники ринку цінних паперів. Державне регулювання ринку цінних паперів. Особливості розвитку фондового ринку України.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ВСТУПНИЙ ІСПИТ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ

РОЗДІЛ 1. Фінанси

1. Предмет науки про фінанси.
2. Передумови виникнення та необхідність фінансів у суспільстві.
3. Фінанси як об'єктивна економічна категорія.
4. Призначення фінансів, їх функції.
5. Поняття про фінансову систему і теоретичні основи її побудови.
6. Фінансова система України, її структура.
7. Фінансове право.
8. Управління фінансовою системою.
9. Оперативне управління фінансовою системою.
10. Зміст та значення фінансової політики.
11. Складові фінансової політики.
12. Фінансова політика України на сучасному етапі.
13. Бюджетна система.
14. Бюджетний дефіцит.
15. Державний кредит.
16. Місцеві фінанси.
17. Сутність фінансового контролю.
18. Державні фінанси як інструмент регулювання економіки.
19. Бюджет як економічна і правова категорія. Функції бюджету.
20. Поняття бюджетної системи, принципи її побудови.
21. Фінанси домогосподарств.
22. Фінанси суб'єктів господарювання.
23. Соціальні позабюджетні фонди.
24. Сутність, призначення і роль міжнародних фінансів.
25. Міжнародні фінансові інституції.

РОЗДІЛ 2. Банківська справа

1. Еволюція банківської діяльності.
2. Сутність банківської системи та її інституціональна структура.
3. Сутність поняття банківська система та її типи.
4. Принципи побудови банківської системи.
5. Функції банківської системи.
6. Умови нормального функціонування банківської системи.
7. Фактори впливу на банківську систему.
8. Формування банківської системи в Україні.
9. Проблемні та кризові явища в банківській системі України.
10. Моделі банківських систем у країнах з розвинутою ринковою економікою: англійська, американська, німецька та японська, їх основні ознаки.

11. Управління ризиками у банківських установах України.
12. Підходи до організації банківського нагляду.
13. Принципи функціонування комерційних банків.
14. Причини і шляхи створення центральних емісійних банків.
15. Статус, форми функціонування центральних банків світу.
16. Основні напрями діяльності та операції центральних банків.
17. Європейська система центральних банків.
18. Активні та пасивні операції комерційних банків.
19. Розвиток корпоративного управління в банківському секторі України
20. Антимонопольне регулювання в банківській системі України
21. Національний банк України.
22. Сутність та основні принципи діяльності комерційного банку.
23. Види банків, їх операції та функції.
24. Порядок реєстрації комерційних банків в Україні.
25. Діяльність банківських об'єднань.

РОЗДІЛ 3. Страхування

1. Необхідність і значення страхового захисту.
2. Страховий фонд суспільства, його роль і значення.
3. Сутність страхування, його виникнення та розвиток.
4. Принципи страхування.
5. Роль страхування в економіці ринкового типу.
6. Перестрахування: сутність та основні форми проведення.
7. Класифікація за об'єктами страхування.
8. Класифікація за формами проведення страхування.
9. Поняття та основні характеристики ризику.
10. Класифікація страхових ризиків.
11. Проблеми і перспективи розвитку страхового ринку в Україні.
12. Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функцій.
13. Світовий досвід щодо регулювання страхової діяльності.
14. Страхування життя та його місце в галузі особистого страхування.
15. Характеристика основних видів страхування життя.
16. Необхідність, зміст та значення соціального страхування.
17. Організація соціального страхування в Україні.
18. Особисте страхування та його зв'язок із соціальним страхуванням.
19. Страхування життя.
20. Страхування від нещасних випадків.
21. Індивідуальне страхування від нещасних випадків.
22. Перестрахування і співстрахування.
23. Доходи, витрати і прибуток страховика.
24. Фінансова надійність страхової компанії: шляхи визначення.
25. Майнове страхування.

РОЗДІЛ 4. Фондовий ринок

1. Підходи до визначення ринку цінних паперів.
2. Місце ринку цінних паперів у структурі фінансового ринку
3. Характеристика пайових цінних паперів.
4. Особливості боргових цінних паперів.
5. Охарактеризуйте похідні цінні папери.
6. Особливості біржової торгівлі цінними паперами.
7. Охарактеризуйте основні елементи, на які поділяється фондовий ринок в залежності від технології торгівлі цінними паперами.
8. Ринок векселів.
9. Функції ринку цінних паперів
10. Права і обов'язки акціонерів простих і привілейованих акцій.
11. Переваги привілейованих акцій.
12. Фактори формування ринкових цін акцій.
13. Механізм виплати дивідендів за акціями.
14. Способи визначення ринкової ціни простих акцій з постійними темпами приросту дивідендів.
15. Особливості оцінки простих акцій з непостійним приростом дивідендів.
16. Біржовий та позабіржовий ринок цінних паперів.
17. Права і обов'язки емітентів і власників облігацій.
18. Особливості державних облігацій.
19. Учасники ринку цінних паперів.
20. Види вартісної оцінки облігацій.
21. Теперішня вартість облігацій: визначення та способи розрахунку.
22. Основні види доходу від облігацій.
23. Історичний розвиток вітчизняного біржового ринку цінних паперів.
24. Основні види біржових угод.
25. Особливості розвитку фондового ринку України.

ЛІТЕРАТУРНІ ДЖЕРЕЛА

РОЗДІЛ 1. Фінанси

1. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль : Університетська думка, 2024. 632 с.
2. Фінанси : підручник / за ред. О. Я. Стойка. 2-ге вид. перероб. і доп. Житомир : Поліський університет, 2024. 317 с.
3. Фінанси: навчально-методичний посібник / О. П. Полтініна, С. В. Юшко, Є. О. Малишко та ін. ; за заг. ред. д-ра екон. наук, професора І. В. Журавльової. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2021. 216 с.
4. Теорія фінансів : підруч. / За заг. ред. В. М. Федосова. К. : Центр учбової літератури, 2017. 572 с.
5. Колесников О. В., Бойко Д.І., Коковіхіна О.О. Історія грошей та

фінансів : навч. посіб.: 2-ге видання виправлене та доповнене. К. : Центр учбової літератури, 2017. – 140 с.

6. Романенко О. Р. Фінанси. К.: Центр учбової літератури, 2020. 312 с.

7. Лютий, І.О. Фінанси : підручник / І.О. Лютий [та ін.]. Київ : Ліра-К, 2021. 728 с.

8. Шеремет О.А. Фінанси для фінансистів. Підручник. Центр Учбової літератури. 2020. 612 с.

РОЗДІЛ 2. Банківська справа

1. Банківська справа: навчальний посібник / О. М. Колодізев, О. М. Рац, С. М. Киркач, К. М. Азізова. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 347 с.

2. Банківські операції і технології : навч.-метод. посіб. / уклад.: О.М. Гладчук, М.Г. Марич, А.В. Марич, М.П. Федішин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2024. 254 с.

3. Мельник С. І., Шевченко Н. В., Висоцька І. Б. Банківська система: навчальний посібник у схемах і таблицях. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2023. 184 с.

4. Звєряков М.І., Коваленко В.В., Сергєєва О.С. Управління фінансовою стійкістю банків: підручник. К.: ЦНПЛ, 2019. 520 с.

5. Кузнецова С.А., Болгар Т.М., Пестовська З.С. Банківська система : навч. посіб. К.: ЦНПЛ, 2020. 400 с.

6. Банківські операції: навч. посіб. Ковальчук К.Ф., Вишнякова І.В., Савчук Л.М., Сокиринська І.Г. К.: ЦНПЛ, 2022.- 162с.

7. Косова Т.Д. Центральний банк і грошово-кредитна політика. К.: ЦНПЛ, 2019. 320 с.

8. Прасолова С.П., Вовченко О.С. Банківські операції: підручник. К.: ЦНПЛ, 2022. 568 с.

9. Банківська система : підручник / [М. Крупка, Є. Андрущак, Н. Пайтра та ін.]; за ред. д-ра екон. наук, проф. М. Крупки. – 2-ге вид., переробл. і доповн. Львів : ЛНУ ім. Івана Франка, 2023. 524 с.

10. Банківська система: навчальний посібник / [Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О.]; за заг. ред. Н. С. Ситник.- Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.

11. Банківське право України : навч. посібн. / [Ковалів М. В., Єсімов С. С., Назар Т. Я. та ін.]. Львів : СПОЛОМ, 2023. 256 с.

РОЗДІЛ 3. Страхування

1. Базилевич В. Д. Страхування : підручник / В. Д. Базилевич, К. С. Базилевич, Р. В. Пікус та ін. ; за заг. ред. В. Д. Базилевича. К. : Знання, 2008. 1019 с.

2. Журавка О.С., Бухтіарова А.Г., Пахненко О.М. Страхування : навч. посіб. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.

3. Плиса В.Й. Страхування: Підручник, 2-ге вид, виправлене й доповнене. Київ: Каравела, 2019. 512 с.

4. Попова Л.В., Марич М.Г., Федішин М.П. Міжнародне страхування: навч. посіб. Чернівці, ЧНУ ім. Ю.Федьковича. 2019. 184 с.
5. Страхування : навчальний посібник / О. С. Журавка, А. Г. Бухтіарова, О. М. Пахненко. Суми : Сумський державний університет, 2020. 350 с.
6. Страхування в Україні. Актуальне законодавство та судова практика. Збірник. С.В. Петков, Д.В. Журавльов, О.Ю. Дрозд, В.Г. Дрозд. ЦУЛ, 2021. 420с.
7. Соціальне страхування. Навч. Посібник. М.І. Мальований, П.К. Бечко, В.П. Бечко. Центр учбової літератури, 2021. 496с.
8. Страхування: підручник. Горбач Л.М., Кадебська Е.В. Кондор, 2024. 544 с.
9. Страхування : навчальний посібник / Мельник Т. А., Сибірцев В. В. Кропивницький: ПП «Ексклюзив Систем», 2022. 307с.

РОЗДІЛ 4. Фондовий ринок

1. Ринок цінних паперів. Практикум / Н.М. Ваніна, О.В. Грищенко. Центр навчальної літератури. Київ, 2019. 176 с.
2. Фондовий ринок: практикум [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Дергалюк М.О. Електронні текстові дані. Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2023. – 99 с. Режим доступу: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/4b7bec23-bdf2-4a9c-8f88-ba7b9d2899fe/content>.
3. Фондовий ринок : Підручник : у 2 кн., кн. 2 / В. Д. Базилевич, В. М. Шелудько, В. В. Вірченко та ін. ; за ред. В. Д. Базилевича ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К. : Знання, 2016. 686 с.
4. Слав'юк Н. Р. Ринок фінансових послуг: навчальний посібник. Національний університет «Києво-Могилянська академія». Київ: НаУКМА, 2022. 205 с.
5. Трусова Н. В., Нестеренко С. А., Якушева І. Є. Фінансовий ринок: навч. посібн. Мелітополь: Видавничий будинок ММД, 2021. 236 с
6. Ринок цінних паперів у питаннях та відповідях : навч. посіб. / Рамський А. Ю., Жукова Ю. М., Обушний С. М. Київ : Київ. ун-т ім. Бориса Грінченка, 2021. 227 с.
7. Закон України «Про ринки капіталу та організовані товарні ринки» № 3480-IV від 23 лютого 2006 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
8. Закон України «Про акціонерні товариства» № 2465-IX від 27 липня 2022 року. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2465-20#n1985>

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ВІДПОВІДЕЙ

Оцінювання відповіді на письмові питання та усну співбесіду здійснюється за шкалою. Максимальна кількість балів за вичерпні відповіді на три письмові питання та усну співбесіду складає 200 балів.

Шкала оцінювання відповідей на питання

Шкала оцінювання відповідей на питання				Критерії оцінювання
перше питання (письмове)	друге питання (письмове)	третє питання (письмове)	співбесіда (усне)	
60	60	60	20	Правильна вичерпна відповідь на поставлене запитання, продемонстровано глибокі знання понятійного апарату і літературних джерел, уміння аргументувати свою відповідь, наведено приклади
48	48	48	16	В основному відповідь на поставлене питання правильна, але є несуттєві неточності
36	36	36	12	Відповідь на поставлене питання загалом наведено, але не має переконливої аргументації відповіді, характеристики певних об'єктів
24	24	24	8	Відповідь показує посереднє знання основного програмного матеріалу, містить суттєві помилки при трактуванні понятійного апарату
12	12	12	4	Відповідь на запитання неповна та містить суттєві помилки
0	0	0	0	Відповідь неправильна або відсутня

Підсумкова шкала оцінювання

Оцінка в балах	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою
180-200	A	відмінно
160-179	B	добре
150-159	C	
120-149	D	задовільно
100-119	E	
0-99	F	не склав